

**POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBEA
KOSOVSKA MITROVICA d.o.o.
38228 Kosovska Mitrovica ul.Cara Dušana 10
Tel.028/497-031,Tel/fax 028/497-044
E-mail pskm@nadlanu.com
SAJT:hpt//psss.rs**

B I L T E N

BROJ I

JANUAR 2012

Autori:

Dipl.ing. Zoran Milosavljević

Dipl.ing. Ljiljana Gvozdić

Dipl.ing. Kosovka Jakšić

Sadržaj:

RATARSTVO-POVRTARSTVO

- Prihrana ozimih strnih žita

VOĆARSTVO-VINOGRADARSTVO

- Održavanje voćnjaka zimi

STOČARSTVO

- Ishrana tovne junadi

PRIHRANA OZIMIH STRNIH ŽITA

U tehnologiji proizvodnje ozimih strnih žita prihrana biljaka predstavlja najvažniju meru nege. U našim uslovima ona treba da bude obavljena u vremenu treće dekade februara i početkom marta meseca. Setva je obavljena u optimalnom roku 80% , a posle tog roka 20%. Suvo vreme tokom jeseni je uslovalo sporije nicanje tako da su biljke ušle u zimski period u fazi bokorenja –dva lista i ako imamo u obzir da nije došlo do ispiranja azota u dublje slojeve zbog suše, onda se može prihranjivati i nešto kasnije od gorenavedenog vremena.

Tokom marta meseca može doći do uginuća biljaka i na temperaturi od samo -3 do -5 stepeni. Zato se ozimoj prihrani strnih žita pridaje veliki značaj. Ukoliko se ovi usevi prihrane blagovremeno prihranjene biljke će ojačati i gorepomenute temperature ih nemogu ožtetiti. Prinosi su veći kod ozime prihrane nego kod prolećne jednokratne prihrane.

Ozimu prihranu treba uraditi dvokratno:

-80% prihrana u februaru-martu,

-20% kao korekcija kretanjem vegetacije t.j. početkom aprila meseca.(faza vlatanja).

Potrebna količina i vrsta mineralnog đubriva:

KAN 200 kgr. u februar-mart +50 kgr.početak aprila,

UREA 120 kgr. u februar-mart +25 kgr.početak aprila,

AN 150 kgr. u februar-mart +35.kgr.početak aprila.

Na blago kiselim zemljištima kakva su naša 80% slučajeva treba koristiti KAN-đubrivo. Na neutralnim zemljištima treba koristiti UREA ili AN.

Zimsku prihranu treba obaviti ujutru dok je zemljište još smrзло ili ako ima snega čija debljina je do deset santimetara.Mineralno đubrivo je poželjno rasturiti rasturačima za đubre jer je rasturanje ravnomrno po površini zemljišta što je veoma bitno.Ukoliko se u nekom delu njive nabaca više đubra može doći do poleganja,posebno ako je usev zasejan često i obrnuto ako se preskoči i ostane bez đubriva dolazi do žutila biljaka gde je parcela neujednačena sa dosta šarenila kada je i prinos znatno manji.

ODRŽAVANJE VOĆNJAKA ZIMI

Voćnjaci se trenutno nalaze u stanju mirovanja vegetacije. Na našem terenu prisutne su snežne padavine i obrazovanje pokrivača. I tokom tog perioda voćnjake je neophodno pratiti i održavati.

Ukoliko su kasno u jesen obavljene mere osnovne obrade i đubrenja, snežni pokrivač doprinosi poboljšanju vodno-vazdušnog režima zemljišta, pravilnom razlaganju đubriva, natapanju vlagom itd.

Voćnjaci će lakše prezimiti i ako je u njima tokom jeseni bilo odrađeno mehaničko čišćenje i uređenje zasada. Po potrebi je trebalo obaviti i zaštitu od zečeva, kao i zatezanje ili popravku ograde zasada.

Tokom hladnog, zimskog perioda prilikom obilazaka voćnjaka proizvođači moraju obratiti pažnju na to da li je zec došao i oštetio voćke, na ispravnost ograde, da pod teretom vlažnog snega nije došlo do oštećenja neke grane, pucanja od mraza itd. Po ukazanoj potrebi reagovati.

Pored jesenjih i prolećnih postoje i zimski mrazevi. Unapred se treba pripremiti na odbranu u slučaju pojave mrazeva.

Opasnosti od zimskih mrazeva mogu se u mnogim slučajevima izbeći preventivnim merama, pravilnim izborom vrsta i sorti, izborom podloge, pravilnim izborom položaja. Otpornosti voćaka od mrazeva doprinose i pravilne agrotehničke mere, kao i kasno u jesen odrađeno krečenje debla i osnovnih skeletnih grana.

Zaštita voćaka od poznih, prolećnih mrazeva podrazumeva sprečavanje temperature na kritičnu tačku, kao i na usporavanje cvetanja. U kritičnim vremenskim intervalima sprovodi se zadimljavanje, zamagljivanje, orošavanje itd.

Važnu pomotehničku meru u voćarstvu predstavlja zimska rezidba.

Pre nego što se počne sa rezidbom potrebno je ukloniti sve osušene grane i grančice, zato što predstavljaju opasnost za dalje širenje zaraze. Sve što se tako odstani sakuplja se i spaljuje.

Rezidba može biti u zavisnosti od potrebe i stanja u kom se voćnjak nalazi:

- rezidba za formiranje uzgojnog oblika
- rezidba za rod
- rezidba za podmlađivanje zastarelih voćaka

Rezidba mladih voćaka sprovodi se u cilju obrazovanja krune, sa zadatkom svođenja nerodnog perioda na minimum. Važno je obezbediti čvrst skelet koji može kasnije iznositi pun rod, bez ikakvog lomljenja ili jačeg povijanja grana. Cilj ove rezidbe je da uravnoteži razvoj svih delova krune. Formirati takav oblik krune koji će i kad voćke budu u punoj rodosti dozvoliti upotrebu mehanizacije.

Rezidba za rod ima za cilj regulisanje redovne rodosti svake godine uz što bolji kvalitet plodova. Teži se da se uspostavlja pravilan odnos između razvitka voćaka i plodonošenja. Rezidba se podešava prema starosti voćaka, obliku krune i visini stabla. Intenzitet rezidbe zavisi od rodosti pupoljaka. Potrebno je izbaciti nerodne i već izrođene grane, kao i otvoriti i prosvetliti krunu.

Podmlađivanje zastarelih voćaka predstavlja meru kojom se vegetativno oslabljene voćke ponovo dovode u stanje porasta, sa ciljem produžavanja perioda rodosti. Sprovodi se jakim ili veoma jakim skraćivanjem svih grana krune. Često je

potrebno podmlađivanje vršiti dve do tri godine, a kod manje razvijenih voćaka uz manje preseke se može obaviti odjednom. Preseci moraju biti što bolji i kraći. Stvaraju se uslovi da se iz spavajućih i adventivnih pupoljaka razvijaju nove grane i grančice. Skraćivanje grana mora biti više pri vrhu, a uspravnije grane se više skraćuju od položenijih. Voditi računa i kasnije prilikom obrazovanja nove krune.

Služba za voćarstvo i vinogradarstvo

ISHRANA TOVNE JUNADI

Danas je tov junadi jedna od dve osnovne govedarske proizvodnje u našoj zemlji. Razvoju ove proizvodnje pogodovale je velika potražnja goveđeg mesa na svetskom tržištu. Za tov su najpogodnija muška nekastrirana junad. Stoga se mogu ostvariti znatno viši dnevni prirasti i konverzija hrane, nego sa muškim kastriranim i ženskim životinjama.

Za uspeh tova od posebnog su značaja konzumiranje i efikasnost iskorišćavanja hrane. Oni zavise od koncentracije energije u obroku, njegovog sastava i fizičke forme pojedinih komponenata. Povećanjem sadržaja neto energije u obroku povećavaju se i dnevni prirasti životinja. Ovo se postiže povećanjem učešća koncentrata u obroku i odgovarajućim tehnološkim postupkom obrade hrane. U zavisnosti od učešća različitih hraniva u obrocima tovne junadi, postoje tri tipa tova: koncentratni tip tova, polukoncentratni tov i tov kabastim hranivima.

Koncentratni tip tova. Za ovaj tip tova koriste se smeše koncentrata na bazi zrna kukuruza, kao osnovnog izvora energije. U smesama za intenzivan tov junadi zrna žitarica učestvuju sa 60-70%. U ovakvim smesama proteinska hraniva zajedno sa mineralima i vitaminima čine 10-15% smeše. Ako se u kompletne smeše koncentrata unosi i lucerkino brašno, njegovo učešće obično iznosi 5-20%.

U intenzivnom tovu junadi, pored koncentrata, sa uspehom se mogu koristiti i manje količine kabaste hrane. Tako, na primer, pored smeše koncentrata junad mogu dobijati odvojeno i 1-1,5 kg sena lucerke ili nekog drugog kvalitetnog sena. Proizvodni efekat dodavanja sena je bolji ako je ono mleveno. Uvođenje ovakvih hraniva pozitivno deluje na process varenja u buragu, stimuliše konzumiranje hrane i razvoj određene mikroflore.

Ishrana junadi isključivo koncentrovanim obrocima veoma je jednostavna, traje kratko vreme, a uz to omogućava i potpunu mehanizaciju i automatizaciju procesa hranjenja. S druge strane, u ishrani ovakvim obrocima, zbog malih količina organskog balasta, mogu se pojaviti različiti probavni i metabolički poremećaji. Porastom koncentracije lako pristupačne energije u obroku tovne junadi, rastu i opasnosti od pojave

ovih smetnji. Kao najčešće posledice poremećaja varenja junadi javljaju se nadun, smanjen apetit, kisela indigestija i paraketarozna rumena. Zapaženo je, da se povećanjem količine kukuruza u obroku tovnje junadi povećava opasnost i od pojave digestivnih smetnji. Oni se uspešno mogu sprečiti uvođenjem u obrok junadi 0,5-1,0 kg sena.

Polukoncentratni tip tova. Ovo je tov junadi ograničenim količinama koncentrovane i grube kabaste hrane. I u ovom slučaju radi se o obilnoj ishrani koncentratima, ali, ipak, normalnoj.

Koncentrati čine osnovu hranljive vrednosti obroka ovog tipa tova junadi. Prirasti životinja nešto su niži, trajanje tova duže, a i utrošak hrane za jedinicu proizvodnje nešto je veći nego za koncentratni tip tova. U ovom tipu obroka koncentrati čine 45-60% od ukupne suve materije obroka. U proseku se daje sledeća količina hraniva na 100 kg:

- Žitarice	1 – 1,5 kg
- uljane sačme	0,25 - 0,75 kg
- suva voluminozna hraniva	0,80 - 1,00 kg

U koncentratnom delu obroka žitarice su najzastupljenija hraniva, a posebno kukuruz. U voluminoznom delu obroka, pored livadskog i lucerkinog sena, mogu se koristiti i druga kabasta hraniva, kao što su zelena lucerka, trava, kukuruzna silaža i dr. U dobroj organizaciji tova, junad hranjena sa ovakvim obrocima, postižu sasvim zadovoljavajuće dnevne prirast, koji se u većini slučajeva kreću između 1,0-1,2 kg. Kvalitet ovako hranjenih tovljenika je dobar, utrošak hrane umeren, a izbegavaju se i opasnosti od pojave različitih digestivnih i metaboličkih smetnji. Zato je ovakav tip ishrane naročito pogodan za tov mlađe junadi.

Tov kabastim hranivima. Ovaj tip tova junadi zasniva se na ishrani velikim količinama kabaste hrane, uz ograničenu upotrebu koncentrata. Količina koncentrata znatno je manja nego u polukoncentratnom tipu tova junadi. Ovakav tip tova, po pravilu, treba organizovati svuda gde je moguća velika proizvodnja jeftine kabaste hrane. Kada se raspolože kabastim hranivima dobrog kvaliteta, ona mogu poslužiti kao jedini izvor hranljivih materija, ali i pri tome treba računati sa dosta niskim dnevnim prirastima. Ovaj način tova dosta je ekstenzivniji od tova polukoncentratnim obrocima i zahteva nešto stariju junad koja moraju biti preko 200 kg. Zbog manjih dnevnih prirasta, ovakav tov redovno znatno duže traje. Utrošak hrane za uzdržne potrebe, a i ukupan utrošak hrane za jedinicu prirasta, znatno je veći, pošto je i kvalitet tovljenika nešto slabiji. Tip tova samo kabastom hranom najčešće nije ekonomski opravdan, zbog čega je ovaj tip tova, uglavnom napušten.

Kabasta hrana mora biti velike hranljive vrednosti, da je zato životinje rado uzimaju i u velikim količinama. Kabasta hraniva ne mogu mlađim junadima da obezbede dovoljne količine hranljivih materija, zbog slabo razvijene funkcije buraga. Zato je neophodno redovno kabastom delu obroka dodavati i određene količine koncentrovane hrane.